Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication: 2657 So. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 4535.

LETO—YEAR XVI. Cena lista je $5.00. Entered as second-class matter January 23, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., pondeljek, 11. junija (June 11), 1923. Subscription $5.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 136.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

PREDRZNOST ŽELEZNIŠKIH MAGNATOV JE RES VELIKA.

ONI ZAHTEVAJO ODPRAVO STAVK V ŽELEZNIŠKI IN PREMOGOVNIŠKI INDUSTRIJI.

Ako ne, pa ne bo povoljne železniške službe.

Washington, D. C. (Federated Press.) — Železniške družbe priznajo, da stavkajo proti javnosti.

Poročilo, ki ga je podala komisija Združenih držav za proučavanje faktov v premogovniški industriji, pove, da so železniške družbe izjavile, da ne bo povoljne in sposobne železniške službe, ako železniške družbe ne dobe garancije, da ne bodo sprejeti železniškim družbam nasprotni zakoni in da ne bo stavke na železnicah in v premogovniški industriji.

Tako poročilo ni drugega kot propaganda v interesu železniških družb. To poročilo tudi pove, kakšne informacije o premogovniški industriji predloži komisija.

Poročilo ne omenja dividend, ki jih izplačujejo železniške družbe. Povedano tudi ni, da je bila železniška oprema na psu, še preden so zastavkali rudarji in železniški delavci. Poročilo ravno tako ne pripoveduje, ako bi železniški delavci in rudarji tudi ne zastavkali, bi ne bilo dosti voz za prevažanje premoga.

Saj smo to že doživeli v vojnem času. Ali železniški promet odpovedal sredi vojne in pozimi, ko so rudarji in železničarji pridno delali? Ali ni bila vlada prisiljena vzeti železnice pod svojo kontrolo, da se je vzdržal železniški obrat v vojnem času? Ali ni bila železniška oprema popravljena z ljudskim denarjem po vojni in se je nahajala v veliko boljšem stanju, ko je bila, ko je prišla pod vladno kontrolo?

Za to je velika nesramnost, ako danes prihajajo železniške družbe in zahtevajo posebne ugodnosti zase, poleg pa groze, ako se ne privoli v te ugodnosti, da ostane vse pri starem!

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Železniški magnatje so vedno bolj predrzni.

Nazadnjaki v Oklahomi pokajo jeze, ko je bil socialist imenovan predsednikom učilišča.

Prohibicija žre denar, da je strah.

Kukluksi zopet silijo v ospredje.

Senator Wheeler, ki se je vrnil iz Rusije, zahteva priznanje sovjetov.

Inozemstvo.

Nemška ponudba je zavržena v Parizu.

Poluradno francosko časopisje poziva Anglijo naj se postavi na, eno ali drugo stran.

Mussolini sanja o osvajanju sosedov.

Danska je priznala Sovjetsko Rusijo.

Oboroženi bolgarski kmetje na pohodu proti Sofiji. Civilna vojna na Bolgarskem se morda razširi preko Balkana.

ŽUPAN NAMERAVA PREDLOŽITI NOV SPRAVNI PREDLOG.

Chicago, Ill. — Župan Dever predloži v pondeljek nov spravni predlog in upa, da ga sprejmejo cestnoželezniški uslužbenci in zastopniki cestnoželezniške družbe. Po njegovem mnenju ne more nobena stranka odkloniti predloga.

Pesimisti pa pravijo, da se to pokaže v pondeljek, ko pride župan s svojim predlogom pred zastopnike družbe in cestnoželezniških uslužbencev.

Govorice krožijo, da župan priporoči, da se mezda poviša za pet centov na uro in da se pogodba sklene za dve leti. Uslužbenci zahtevajo deset centov povišanja na uro. Družba pa stoka, da ne more povišati mezde, ako ne poviša voznine.

100,000 MARK ZA DOLAR!

New York, N. Y. — Nemška marka stahovito pada na tukajšnji borzi. V soboto je bila kvotirana približno po 100,000 za dolar.

Francoski frank tudi pada. Zdi se, da marka vleče frank za seboj.

Berlin, 9. jun. — Nemška vlada je pričela tiskati bankovce po miljon mark.

PROHIBICIJA BO STALA VEČ DENARJA.

BRITTEN PRIPOROČA, DA SE DAVEK NA PIVO IN VINO VPORABI ZA IZPLAČILO VOJAŠKE NAGRADE.

On zagovarja, da se dovoli prodajati lahka vina in pivo.

Washington, D. C. — Dozdaj je stalo devet miljonov dolarjev na leto, da se je vzdrževala prohibicija. V prihodnjem letu bodo za vzdrževanje prohibicije zahtevali najbrž pet in dvajset miljonov dolarjev. Vzrok za ta pojav je iskati v preklicu prohibicijoniškega zakona v državi New York. Položaj v državi New York se je spremenil in če bodo hoteli preprečiti dovažanje žganja iz Kanade v Združene države, se bodo morali povišati stroški za vzdrževanje prohibicije, ker bodo nastavili več prohibicijoniških uradnikov.

Drugi zvezni uradniki izjavljajo, da bo treba v prohibicijoniškem departmentu pomnožiti število nastavljencev vobče.

V državi New York je bilo dozdaj nastavljenih do dve sto prohibicijoniških uradnikov, ko je bil še v veljavi Mullan-Gage prohibicijoniški zakon. Sodelovanje državne in občinske policije je zdaj umaknjeno in zvezni uradniki bodo morali izvršiti vse delo.

Nekateri menijo, da bi se lahko vojaki in pomorščaki porabili za vzdrževanje prohibicije. Juristi pa pravijo, da bi bilo tako početje protiustavno. Stvar so predložili justičnemu tajniku Daughertyju, da izreče svoje mnenje o nji. Dozdaj še ni podal svojega mnenja.

Kongresnik Britten iz Illinoisa, ki je naznanil, da vloži takoj predlogo za izdelovanje in prodajo lahkega vina in piva, ko se snide kongres, pravi, da bi se lahko dobilo na davkih do sedem sto miljonov dolarjev ali več na leto, ako se dovolita izdelvanje lahkega vina in piva. Po njegovem mnenju bi se lahko ta denar porabil za izplačilo vojaške nagrade, kajti v dvajset letih bi bili ti davčni dohodki toliko vrgli, da bi lahko plačali ves narodni dolg.

Delavci za direktne primarne volitve.

Državna newyorška federacija pojde v boj za vpostavljenje takih volitev.

New York, N. Y. — (Federated Press.) — Newyorška državna delavska federacija naznanja, da stopi v ožjo zvezo z drugimi organizacijami, ki so v boju za vpostavljenje direktnih primarnih volitev v državi.

"Stari stranki nasprotujejo direktnim nominacijam kandidatov," je dejal John M. O'Hanlon, predsednik legislativnega odseka federacije, "ker vesta, zakaj. Direktne nominacije ugrožajo politično mašino starih strank, ki navadno imenujeta na konveneiji dve listi kandidatov, med katerima ni nobene razlike, razen v strankinem znaku. Dolžnost delavstva in vseh naprednih elementov je, da gredo v boj za direktne primarne volitve."

VREME.

Chicago in okolica. — V torek nestalno, menjajoči se vetrovi. Temperatura zadnjih 24 ur: najvišja 62, najnižja 54. Solnce izide ob 5:14, zaide ob 8:25.

NAZADNJAKI V OKLAHOMI POKAJO JEZE.

IZGUBILI SO BITKO ZA PREDSEDNIŠTVO POLJEDELSKEGA IN MEHANIČNEGA UČILIŠČA.

Še zveze s kukluksi njim niso prinesle uspeha.

Oklahoma City, Okla. (Feder. Press.) — Nazadnjaki so zadobili v kratkem času dva huda udarca. Predsednikom Oklahomske delavske in državne federacije je bil izvoljen socialist Ira Finley. Sodnijska prepoved, ki je imela zabraniti George Wilsonu prevzeti predsedništvo poljedelskega in mehaničnega učilišča, je pa bila razveljavljena. To sta dve zmagi, ki so jih izvojevali napredni farmarji in delavci v Oklahomi in ki povzročata, da nazadnjaki jeze škripljejo z zobmi.

George Wilson je bil preje ravnatelj nadaljevalnega dela na poljedelskem učilišču v Severni Dakoti in organizator Nestranske lige. Vrnil se je v Oklahomo in je bil nekaj časa ravnatelj Farmarske rekonstruktivne lige. Vse delavske in farmarske organizacije v državi so zahtevale, da postane predsednik oklahomskega poljedelskega in mehaničnega učilišča. Nasprotovali so mu kukluksi, Ameriška legija in pest študentov. Opozicija se je zbirala med prekupčevalci bombaža in pšenice, kajti bali so se Wilsona, ki je bil na glasu kot učitelj farmarskega zadružništva.

Prejšnji governer je pri svojem odhodu imenoval take osebe v ravnateljstvo, da bi učilišče prišlo pod kukluksovsko kontrolo. Governer Walton je imenoval nove ravnatelje. Takoj na to je podal Stratton D. Brooks, delavski nasprotnik, rezignacijo kot predsednik učilišča, da postane predsednik univerze v Missouriju, o kateri gre glas, da se na nji mučijo, da ubijejo med dijaki vsako liberalno misel.

Eskridge, bivši predsednik poljedelskega in mehaničnega učilišča, se ni udano sprijaznil s svojo usodo, akoravno je podal rezignacijo. Najel je advokata, ki je nekoč vodil kampanjo za kukluksovega governerskega kandidata. Organiziral je križarsko vojno in pet sto dijakov je marširalo pred kapitol, da protestirajo proti Wilsonovemu imenovanju. Studentje, našemljeni v kute in s kapucami

(Dalje na 3. strani.)

Mussolini sanja o osvajanju.

Italijanski diktator pravi, da ima Italija božjo pravico podjarmiti si "propadajoče" narode.

London. — Benito Mussolini, fašistovski diktator Italije, sanja o pohodu po Evropi in osvojanju drugih dežel, kakor je nekaj časa delal Napoleon. O tem pričajo sledeče njegove besede, ki jih je izrekel 4. junija v Benetkah:

"Druga ljudstva nam morda zavidajo našo proletarsko deželo, ki je rodovitna in bogata na inteligenci, ampak pretesna je. Naš božji polotok je preozek in premajhen za toliko prebivalstvo. Italija se mora razširiti, povečati; to je naša neizogibna potreba. Ljudstvo, ki raste, ima božjo in človeško pravico, da si podvrže propadajoča ljudstva. Ta pravica je zapisana v knjigi naše usode in naše civilizacije."

Enakopravnost žene v Angliji.

London, 9. jun. — Nižja zbornica je sprejela zakon, ki daje ženam enake pravice kakor moškim v zadevah razporoke. Doslej se je mož lahko postavno ločil od žene vsled ženine nezvestobe, toda žena ni dobila ločitve, ako je bil mož nezvest; šele če je dokazala, da jo soprog pretepa ali da jo je zapustil, se je lahko ločila od njega. Po novem zakonu pa veljajo enaki razlogi za ženo kakor za moža. — Zakon mora biti še sprejet v lordski zbornici, predno stopi v veljavo.

TUDI NASVETI ZA ZDRAVJE.

Washington, D. C. — (Fed. Press.) — Zvezni javni zdravstveni biro svetuje bogatim gospodinam, da naj med počitnicami delajo na farmi ali v tovarni, ker to je dobro za zdravje. Delavkam pa svetuje, naj plešejo in igrajo razne igre na prostem, kadar so na počitnicah! Pogosta vožnja v avtomobilih ni zdrava. — Dober nasvet za bogatinke, ali prokleto slab za delavke, katere navadno ne dobe počitnic ali kvečjemu teden dni.

ŠE EN ODREŠENIK EVROPE.

Ameriški "delavski" komisar bi razkosal Nemčijo in Rusijo — pa bi bilo vse dobro!

New York, N. Y. — (Federated Press.) — "Nemčijo in Rusijo je treba razdeliti in Evropa bo rešena!"

Teh besed ni izgovoril mogoče kak general ali imperialistični evropski ministrski predsednik, temveč William A. Du Puy, ameriški predstavnik v delavski komisiji lige narodov, ki se je pred kratkim vrnil iz Evrope. Du Puy je bival poldrugo leto v Evropi in pravi, da je imel v tem času veliko opravka s "standardiziranjem" mezde, posebno mezde mornarjev vseh dežel.

Ako se vam toži po slavnih dneh, ko so navdušeni govorniki požirali ogenj in sekali zrak s sabljami — po dneh, ko smo prisegali, da obesimo kajzerja in pometemo z zadnjim Nemcem s sveta — bi morali postočiti Du Puya. On je bolj rafiniran. Nobene besede o natikanju prokletih Hunov na kole; nobene besede o ekseku-ciji vseh nemških oficirjev in nobene besede, da se morajo tudi nemške žene in otroci pokoriti v raztrganih oblačilih in s pepelom potresenimi glavami. Du Puy pravi enostavno in hladno, kakor da bi šlo za redistriktiranje mestnega okraja: "Nemčijo in Rusijo je treba razdeliti v večje število majhnih, spodobnih in dobro kontroliranih državic, drugače ne bo miru v Evropi!". Kar takole!

Zakaj? Takoj vam pove in razlomači: "Zato, ker Nemčija, kakršna je danes, ne more živeti in ne poginiti. Svet se je ne upa postaviti na noge, kajti kakor hitro se Nemčija opomore, postane zopet nevarna; če ne takoj, pa v eni generaciji. Potem se bo maščevala nad Francijo in nov požar izbruhne na svetu. Istotako je z Rusijo. Boljševiška, kakršna je, je večno grozilo drugim zdravim narodom, da jih okuži. Zato je najbolje, da razrežemo Nemčijo na drobne kose, in ko smo že na delu, razsekajmo še Rusijo in svet bo rešen!"

Du Puy pa trpi še na drugi bolezni. Ako ni Nemčija razkosana, potem mora Francija obdržati Ruhr. Tu pa tiči nevarnost. Ako Francija obdrži lorensko železo in ruhrski premog, postane sčasoma ravno tako nevarna kot je bila, oziroma še bo Nemčija, če ne bo razdeljena.

Ta naš poslanec v delavski komisiji lige narodov je najbrž videl in se zaljubil v psa, ki se je vrtel na mestu in lovil svoj rep.

BANDITJE SO SE STEPLI MED SEBOJ.

Springfield, Ky. — Četica banditov je napadla Wathenevo žganjarno, ki se nahaja devet milj od tukaj. Banditje so odnesli dva in devetdeset zabojev žganja. Vse je šlo gladko izpod rok, dokler se niso banditje sprli med sabo zaradi plena in so pričeli pokati samokresi in puške.

Na policijski sodbi se dva bandita zdaj nahajata v bolnišnici, kajti neki George L. Williams, ki je ustreljen v ramo, in James Brewer, ustreljen v prsi, sta iskala zdravniško pomoč v bolnišnici. Zadnji je pod devet tisoč dolarjev poroštva, ker je zamotan v tihotapske kupčije z opojnimi pijačami.

FRANCIJA SE PREVZETNO ROGA ANGLEŽEM.

"Ali ste z nami ali z Nemčijo!" je ultimat pariških vladnih glasil. — Poincare zavrgel nemško noto.

ANGLIJA SE BOJI ZA NEMČIJO.

Pariz, 9. jun. — Kabinetni predsednik Poincare je včeraj izjavil pred senatskim odsekom za zunanje zadeve, da Francija ne sprejme najnovejše nemške ponudbe za mir. Francoska vlada ne bo vpoštevala nobene ponudbe toliko časa, dokler Nemčija ne preneha s pasivno resistenco v Poruhrju, je rekel Poincare.

Pariz, 9. jun. — Kriza med Francijo in Anglijo je iznova vzplamtela.

Poluradni "Temps" je danes naslovil ultimat na angleškega ministrskega predsednika Baldwina, ki se glasi:

"Vrzite ob tla nemško noto kot nevredno diskuzije in pokažite s tem, da ste na naši strani in da odobravate našo ruhrsko politiko, ali pa naznanite, da je nota podlaga pogajanj, nakar se s tem odprto postavite na stran Nemčije. Ali z nami ali z Nemčijo, druge poti ni!"

Drugi pariški buržoazni listi pišejo v enakem tonu. Stephane Lausanne, politični direktor "Matina" in osebni prijatelj Poincareja, piše v "Matinu", da Francija in Anglija se ne bosta nikdar zedinili glede reparacijskega vprašanja, in sicer vsled tega, ker Anglija razume le ene vrste prijateljstvo, ki je vkoreninjeno v njenih lastnih interesih.

List poziva vlado, naj enostavno obvesti Nemčijo, da je noto prejela in to je vse. V slučaju pa, da se Anglija zedini s Francijo, naj zavezniki pošljejo skupni odklonilni odgovor. To pa se ima zgoditi le tedaj, če Anglija, Italija in Japonska sprejmejo dva glavna francoska pogoja: prvič, da pogajanja z Nemčijo ne sme biti, dokler ne preneha pasivna resistenca in drugič, da Poruhrje ne bo izpraznjeno toliko časa, dokler ne bo podpisan reparacijski sporazum in Nemčija ne plača prvega obroka odškodnine.

Nikdar od Napoleonovih časov sem se ni Francija tako odprto rogala Angliji. To je znamenje, da se Francija čuti silno močno; ker ima na svoji strani Belgijo, na drugi strani Poljsko — obe sta oboroženi do zob — in potem še druge vazale, misli Poincare, da se lahko postavlja po robu Angliji in svemu svetu.

Rim, 9. jun. — Italijanski fašistovski listi napadajo nemško ponudbo, češ, da je zopet evazivna. Nemške garancije niso dosti prida. Listi vprašujejo, kako more Nemčija jamčiti z dobičkom od svojih železnic, ko pa železnice delajo deficit.

London, 9. jun. — Angleška vlada smatra najnovejšo nemško ponudbo za prvi praktični korak Nemčije k rešitvi reparacijske krize. To je razvidno iz privatnih razgovorov z vladnimi uradniki. Uradna izjava vlade pride najbrž v pondeljek, ko se bo stvar reševala v zbornici. Laboritje in liberalci so že pripravili celo vrsto interpelacij.

Finančni in industrijski interesi zahtevajo, da vlada vporabi ves svoj vpliv za otvoritev pogajanj.

Londonski listi — izvzemši dveh časopisov lorda Rothermereja, ki dosledno capljata za Francijo — pozdravljajo nemško noto in pozivajo Poincareja, naj spleza doli s svojega visokega konja. Listi pišejo, da je Nemčija končno poslušnila Anglijo in dala najbolje garancije, ki jih more dati.

120 STOPINJ V ALASKI NA SOLNCU.

Dawson City, Y. T. — Vroč val se je razlil prek Yukonskega teritorija. Toplomer je kazal 91 stopinj v senci in 120 na solncu. Že tri in dvajset let ni bilo take vročine razen ene izjeme. Dne 10. julija 1920 je bila vročina za eno stopinjo višja.

"SOVJETI STOKRAT BOLJI KOT CARIZEM".

Washington, D. C. — Senator Wheeler, demokrat iz Montane, ki se je pravkar vrnil iz Rusije, je dejal tukaj v intervjuvu zadnji petek, da je sistem ruskih sovjetov, čeprav ima mnoge napake, stokrat bolji kot je bil sistem carjeve vlade.

Wheeler je rekel, da se bo bojeval za priznanje Sovjetske Rusije kakor hitro se snide kongres k zasedanju.

DANSKA PRIZNALA SOVJETSKO RUSIJO.

Moskovska vlada ne umakne svojih zastopnikov v Perziji kakor zahteva Anglija.

Kopenhagen, 9. jun. — Obe zbornici danskega parlamenta sta včeraj z veliko večino sprejeli predlog danske vlade glede ratifikacije trgovinske pogodbe s Sovjetsko Rusijo, kar pomeni kot de facto priznanje sovjetske vlade.

Moskva, 9. jun. — Sovjetska Rusija se ne bo tako ponižala pred ljudstvi v Aziji, da bi odpoklicala svoje zastopnike iz Perzije kakor zahteva Anglija. Takšno je stališče sovjetske vlade napram najnovejši Curzonovi noti.

Sovjeti pravijo, da njihovi zastopniki v Perziji ne vodijo protiangleške propagande, pač pa branijo ruske interese v obmejni državi.

Moskovska vlada je pripravljena vpoštevati vse druge zahteve Velike Britanije, razen te točke.

Stockholm, 9. jun. — Iz Moskve javljajo, da so rdeče čete z lahkoto zatrle vojaški upor v Kazanu. Uprla sta se dva kozaška polka. Trideset kolovodjev upora je bilo ustreljenih.

Sovjeti so na trdnih tleh, pravi senator.

Demokrat Wheeler iz Montane je navdušen za Rusijo, katero je obiskal.

New York, N. Y. — (Federated Press.) — Senator Burton Wheeler iz Montane — katerega ni še nikdar nihče obdolžil, da je kak radikalec — se je zadnji teden vrnil iz Rusije z emfatičnim prepričanjem, da morajo Združene države nemudoma priznati sovjetsko vlado in poslati svoje zastopnike v Moskvo.

Ko se je senator izkrcal s parnika "Harding", so ga takoj obsuli reporterji kapitalističnih listov in mu zastavili običajno vprašanje: "Kaj pade sovjetska vlada?" (Reporterji so se tako privadili pisanju o "padanju sovjetske vlade", da drugega vprašanja sploh nimajo za Američane, ki se vrnejo iz Rusije.)

"Kaj pade?" je odvrnil senator Wheeler. "Jaz nisem opazil nobenega padanja. Po mojem prepričanju — in verjemite mi, da moja prepričanja prihajajo počasi in po skrbnem opazovanju — je ruska sovjetska vlada na tako trdni htleh, da nikdar ne pade."

Dodal je, da so splošne razmere v Rusiji veliko bolje kot so bile lani. Celo v dveh mesecih, ki ju je prebil tam, je opazil napredek. Na prvi maj je bil v Petrogradu in videl parado rdeče armade. Šest ur so čete korakale mimo njega. Vojaki so dobro izvežbani in temeljito opremljeni.

Med pripovedovanjem senatorjaso se reporterji odstranili. Niso hoteli poslušati dobrih novic iz Rusije!

AVTOMOBIL KOT MORILNI STROJ.

Chicago, Ill. — Od leta 1905 so avtomobili ubili v Chicagu 4,268 oseb. Pet in štirideset voznikov je po uboju pognalo svoj avtomobil in nikdar jih niso prijeli.

Take razmere so zdaj vzbudile javno vest in varnostna komisija se je odločila, da vpraša mestni svet za petdeset tisoč dolarjev, da prične s podučevalno kampanjo proti ubijanju z avtomobilom.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.50 na leto, $2.75 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inozemstvo $8.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $[illegible] per year; Chicago $6.50, and foreign countries $[illegible] per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Maja 31-23) poleg vašega imena na naslovu pomeni da vam je s tem [illegible]. [illegible]

DELAVSKA ŽIVLJENJA SO ŠE VEDNO PO IZREDNO NIZKI CENI!

Dr. Royal Meeker, komisar za delo in industrijo v Pennsylvaniji, poroča, da je bilo letos v prvih štirih mesecih dvajset tisoč več ponesrečb kot lani v tem času.

V prvih štirih mesecih je ponesrečilo v industriji 48,303 oseb, med katerimi je smrtno ponesrečilo 648 oseb. Največ nesreč je seveda bilo v glavnih industrijah.

Mesto da se število nesreč zniža, se povišuje. To dejstvo dokazuje, da je v industrijskih podjetjih z ozirom na varnost delavčevega življenja še večja malomarnost, kot je bila pred nekaj leti.

Res je letos zaposljenih več delavcev kot lani. Ravnotako je pa resnica, da je človeški ženij izumel toliko različnih varstvenih naprav, da bi se število nesreč zelo skrčilo, ako bi jih podjetniki nabavili v svojih podjetjih.

Dokler ne bodo postavodajci sprejeli postav, po katerih je vsak industrijski podjetnik osebno odgovoren za nezgode v njegovem podjetju, se ne bo število nezgod skrčilo.

Podjetnik ima dobiček od svojega podjetja in popolnoma pravično je, da je tudi on odgovoren za nesreče, ki se dogode v njegovem podjetju. Podjetnik ni danes odgovoren za nesreče v svojem podjetju in za to je malomaren.

Vsako leto ponesreči na tisoče delavcev v industrijskih podjetjih, ki ostanejo pohabljeni za vse svoje žive dni. Zopet na tisoče delavcev ponesreči smrtno, ki zapuste veliko število nepreskrbljenih svojcev. Uvedeno je res v nekaterih državah zavarovanje proti nezgodam, ali zavarovalnina je tako majhna, da je kaplja na razbeljeni kamen, ako smrtno ponesreči družinski oče. Sploš pa mora biti cilj moderne človeške družbe, da se število nesreč v industriji zniža za neznatno število, ako se že ne more odpraviti popolnoma, in ne majhna zavarovalninska podpora.

Denar ne more nadomestiti roke ali prstov delavcu, ako mu jih je odtrgal stroj. Denar ne more vrniti otrokom očeta, ako je bil ubit v podjetju. Denar ne poravna krivice, ki se je zgodila delavcu, ker je bil pohabljen zaradi podjetnikove malomarnosti.

Nesreče se dajo odpraviti, ako imajo podjetniki resno voljo, da se odpravijo. Podjetniki pa danes nimajo resne volje, da se nesreče odpravijo, ker varnostne naprave stanejo denar, včasi pa vpočasijo produkcijski proces. Podjetniki se bodo brigali za zdravje svojih delavcev, kadar jih bodo postave primorale, da skrbe, da se zniža število nesreč v industriji.

Za denarno globo se podjetniki ne brigajo. Ako so kaznovani z denarno globo, podraže malo svoje produkte in se dvojno naplačajo za plačano denarno globo. Pomagala bi le jetniška kazen.

Ako imamo postave, ki prepovedujejo napasti in poškodovati drugega človeka z orožjem, zakaj bi ne imeli postav, ki prepovedujejo pohabiti ali ubiti človeka s strojem ali katerim drugim mehaničnim orodjem, strupenim plinom, rastrelbo itd. v industrijskem podjetju? Napad na človeško zdravje in življenje je in ostane, ako ga kdo izvrši z orožjem ali pa s strojem v tovarni.

Ako se zavedamo, da je stroj le toliko časa nevaren človeškemu telesu, dokler ni opremljen z varnostnimi napravami, zakaj se opuščajo varnostne naprave pri stroju. Če vemo, da premogov prah povzroči strahovito razstrelbo v rudniku, zakaj ne pošljemo premogovniškega podjetnika najmanj za dvajset let v ječo, ki je s svojo malomarnostjo ali pa iz lakomnosti do večjega profita pustil ležati premogov prah v rudniku, dokler ni eksplodiral s strahovitim učinkom?

Dokler ne bodo podjetniki osebno odgovorni za take nesreče v industrijskih podjetjih, ne moremo upati, da se število nesreč skrči v industrijskih podjetjih. To je priznana resnica!

Legislature ne bodo same od sebe storile ničesar za odpravo teh strašnih nezgod. Tudi industrijalci se ne kaznujejo malomarni podjetniki z jetniško kaznijo. Za odpravo in znižanje števila nesreč v rudnikih morajo delati delavci. Pritiskati morajo na legislature, izvoliti morajo v postavodajne zbore poslance, o katerih so prepričani, da bodo delali v njih korist. Da pa delavci to izvrše, se morajo predvsem organizirati politično kot delavski razred.

SLIKE IZ NASELBIN.

Greensburg, Pa. — Zadnjič sem obljubil, da se bom spet kmalu oglasil. Minulo je od tedaj je že precej časa, a mi smo še vedno pri istem. Bolj počasi gremo z napredkom dalje, glede delavskih razmer in zaslužka smo pa še precej dobri.

Na društvenem polju tudi bobro napredujemo; že od novega leta dalje imamo vsak mesec po nekaj novih članov, pri čemur me zelo veseli, da so tudi naši greensburški Hrvati spregledali dobroto naše velike organizacije S. N. P. J. in N. H. Z. Dragi bratje, le tako naprej. Potrudimo se to leto in nabirajte nove člane, kakor bom tudi jaz skrbel, kolikor je v moji moči.

Kar se tiče drugega napredka, sem že zadnjič nekaj omenil o našem novoustanovljenem dekliškem tamburaškem društvu. Nikdar si nisem tega mislil, kakor tudi gotovo nihče tu, kdor pozna naše izvrstne tamburašice. Prijele so se res učenja, kakor bi ne poznale nikake težkoče. To je res lepo. Dne 2. junija so priredile veselico ter s pogumom stopile na oder. Veliko začudenje je zavladalo med ljudmi, ko so pogledali nanje in one so storile, kakor so najbolje mogle. Veselje je vladalo v srcih, čela vroča, a pete so bile zbrušene. Vzlic slabega obiska so bile vesele in upati je, da bo drugič boljši obisk, ko bodo drugi čuli o uspehih zbora. Dokler bom jaz tu, jih bom vedno priporočal. Tako nas bo veselilo, če nas bodo kmalu spet presenetile s kako prireditvijo.

Sedaj imamo svoj dom. Stane seveda polno truda, ali potrpimo. Pregovor pravi: Primi malo, a to drži trdno! Dragi Slovenci, res se mi zdi žal; le poglejte, koliko nas je bilo prvikrat na seji našega doma in kaj vse smo tedaj mislili. Kaj pa sedaj? Veste, da imamo seje vsako zadnjo nedeljo v mesecu in takrat ne pridete. Kako naj bo potlej vsakemu po volji. Zatorej prihajajte vsaj na sejo. Težko je vsakemu posebej povedati, kaj mu je storiti, saj bi tudi moral vsak sam vedeti. En dan v mesecu sem prepričan, da bi se vsak lahko udeležil za tisti dva ali tri ure. Vsi ste tu blizu in niste oddaljeni niti pol ure od dvorane. Prosim, potrudite se torej in žrtvujte se dve uri na mesec. Saj tu se vendar gre za last nas vseh.

Na zadnji seji dne 27. maja je bilo sklenjeno, da priredimo veselico dne 16 junija. S tem vabimo vse rojake in rojakinje od tu in iz bližnje okolice, da nas v obilnem številu posetijo. Da bo vsak zadovoljen in dobro postrežen kakor za vse drugo bo poskrbel za to izbrani odbor. Še enkrat: pridite vsi dne 16. junija zvečer v Hammer Plan dvorano, Greensburg, Pa.!

Lepo pozdravljam vse rojake, brate in sestre S. N. P. J. — Matt Kajfež.

Gibanje v rudarski uniji.

V rudarski uniji United Mine Workers of America je zavalovilo napredno gibanje proti Lewisu in njegovi mašini nazadnjakov in krukov, s katero Lewis kontrolira organizacijo.

Parkrat smo že poročali v odboru naprednih rudarjev", čigar sedež je v Pittsburghu, Pa. Dne 2. in 3. junija je odbor imel zborovanje v omenjenem mestu; prišlo je okrog sto delegatov in naredili so več važnih zaključkov. Odbor ni nič drugega kakor levo krilo rudarske unije. Taka krila se zadnje čase pojavljajo v vseh večjih strokovnih organizacijah Amerike. Toda za danes govorimo le o rudarjih.

Kako je nastal omenjeni odbor? V svojem prvotnem ožjem smislu je to pomožni odbor, ki se je ustanovil lansko jesen, ko je Lewisova mašina podpisala pogodbo z operatorji v Clevelandu in končala stavko rudarjev, popolnoma pa je prezrla rudarje v centralni Pennsylvaniji, ki niso bili organizirani pred 1. aprilom 1922, a so vseeno zaštrajkali z organiziranimi rudarji vred in se ves čas trdno bojevali v pričakovanju, da bodo tudi oni deležni zmage. Prevarili so se — pravzaprav so jih prevarili starokopitni voditelji na čelu organizacije. To je razkačilo napredne rudarje v Penni in organizirali so pomožni odbor, ki je pobiral prispevke in podpiral prevarjene stavkarje v nadaljnem boju.

Iz tega pomožnega odbora se je razvilo gibanje, katerega so se oklenili vsi napredni elementi v uniji in na pomoč so jim prišli zvesti delavski bojevniki tudi od zunaj.

Razume se, da Lewisu in njegovim pristašem ni to gibanje niti malo po volji in naredil je že več poskusov, kako bi ga razdrl. Poslal je celo armado "organizatorjev" v distrikt št. 2 (centralna Penna.) z namenom, da izpodkopljejo tla distriktnemu predsedniku Johnu Brophyju, ki se zavzema za stavkarje v Somersetu in bližnjih okrajih in sodeluje pri naprednem gibanju. Lewis je storil še druge korake, ali do danes še ni dosegel drugega, kakor da je razbil nekaj shodov v Penni.

Na pittsburški konferenci je bilo 20 delegatov iz Illinoisa, zastopana je bila West Virginija in dva delegata sta prišla celo iz Nove Škotije v Kanadi. Več ko tucat distriktov je imelo delegate, ki so si sami plačali vožnjo, oziroma so napredni rudarji zbrali potrebno vsoto po nikljih in dajmih za potne stroške delegatov.

Navzoča sta bila tudi Alex Howat in August Dorchy iz Kansasa, žrtvi Lewisove avtokracije. Kansaški rudarji so imeli shod v Franklinu glede delegata. Lewisovi pristaši so zagrozili, da bodo vsi izključeni, ki se udeleže shoda in prispevajo denar za delegata. Prišlo pa je več tisoč rudarjev kljub grožnji standpatterjev in so sklenili, da gre Dorchy v Pittsburgh.

Zborovanje se je vršilo v Labor Lyceumu na "Rdečem griču", kakor se zdaj imenuje hrib, na katerem stoji delavski dom sredi delavskega distrikta v glavnem mestu Garyjevega imperija.

Med gosti, ki so bili povabljeni na zborovanje, je bil tudi William Z. Foster, tajnik Strokovnounijske izobraževalne lige, ki je bil pred kratkim pred sodiščem v Michiganu radi "kriminalnega sindikalizma", toda porota se ni zedinila in zdaj čaka na novo obravnavo. Ravno ta liga najvec deluje za leva krila v ameriških trade unijah in ustvarila je mogočno gibanje za amalgamiranje unij po industrijah. Foster je v svojem govoru pozival delegate, naj delujejo neustrašeno za svoj program v vrstah rudarske organizacije; ni treba, da bi šli iz unije. To bi bila velika napaka. Z odcepljenimi organizacijami ni nič. Ostati je treba v starih unijah in jih prečistiti in prerodití. To je edina taktika, ki prinese uspeh. Velika masa organiziranih rudarjev je za nacionaliziranje premogovnikov in za samostojno delavsko stranko, toda nazadnjaško odborništvo v Indianapolisu ima mašino, s katero zna razdvajati članstvo in ga drži priklenjenega na svoje starokopitne ideje.

Howat je potrdil vse, kar je rekel Foster, rekoč, da boj, ki ga vodijo kapitalisti zoper Fosterja, je že dokaz, da je Foster mož na pravem mestu. Zakaj ne napadajo Lewisa? Zato, ker jim ni nevaren. Howat je priporočal rudarjem, da naj razbijejo Lewisovo mašino in postavijo prave može na čelo organizacije.

Alex McKay iz Nove Škotije je informiral delegate, da je 14,000 rudarjev v njegovem distriktu stoodstotno za napredni program in proti Lewisu.

Joseph Manley, organizator Strokovnounijske izobraževalne lige, je prišel na zborovanje naravnost z antracitnega premogovišča v Penni. Prinesel je vest, da so premogovniški baroni pri volji dati $50,000 za ponovno izvolitev Brennana, pristaša Lewisove mašine, predsednikom distrikta št. 1. Bosje grozijo rudarjem, da izgube delo, ako ne bodo volili Brennana. Volitve se vrše 14. junija. Kandidat napredne struje je Rindale Cappeline.

Sprejeti so bili načrti za stalno notranjo organizacijo naprednih rudarjev. Odbor bo izdajal redni buletin, poročajoč o tekočih dogodkih in za agitacijo. Prihodnja konferenca se vrši v Indianapolisu meseca januarja, ko se vrši konvencija rudarske unije. Rudarji bodo agitirali z vsemi silami, da pride čim več delegatov levega krila na konvencijo.

ŽELEZNIŠKA NEZGODA.

Durand, Mich. — Izredni vlak je skočil raz tir blizo tukajšnje postaje. Pet oseb je bilo ubitih in več oseb je bilo ranjenih. Z vlakom so se peljali Templarski vitezi na svojo konvencijo v Flint. Nesreča se je dogodila na Grand Trunk železnici. Uradniki izjavljajo, da je zlomljena tračnica povzročila, da je lokomotiva skočila raz tir in padla v jarek. Za njo je še devet vozov zapustilo železniški tir.

Pogłavje o demokraciji.

Združeni farmarji in delavci v Coloradu so izvolili za governerja v Coloradu William E. Sweeta, ki je pokazal, da so njegovi principi za napredno gibanje farmarjev in delavcev. To se da sklepati iz njegovega govora, ki je bil pred kratkem objavljen v nekem listu. Med drugimi rečmi je rekel:

"Farmarji in delavci se zbližujejo, kajti izkoriščevalci jih naganjajo skupaj. Ne morem še reči, da imajo skupen program, pa gotovo je, da si ga bodo pridobili, ker njih interesi so slični."

"Interesi delavcev in farmarjev so bili vedno identični, pa oni uvidevajo to šele sedaj. Pridite okoli čez kaka štiri leta, pa boste videli, da sem imel prav, da tedaj ne bo več znaka o kakem nasprotstvu med farmarji in industrijskimi delavci v Coloradu."

"Delavci bodo povedali farmarjem, da njih plača ne dosega naraščajočih stroškov za preživljanja?"

"Farmarji bodo povedali delavcem, da ne morejo prodati svojih poljskih pridelkov za tako ceno, da bi lahko pokrili stroške, ki jih imajo z obdelovanjem zemlje."

"S tem sem povedal isto reč na dva načina."

"Eden dela samostojno in se imenuje lastnik, drugi dela v veliki organizaciji in se imenuje mezdni delavec, a to ne spremeni bistva, da sta si enaka."

"Ena skupina pridela živež in ga proda skoraj zastonj, druga skupina ga kupi za štiri ali petkrat tako visoko ceno, kot je prejel zanjo prvi producent."

"Druga skupina izdela stroje, obleke in tisoče drugih potrebščin, ki jih rabi farmar. Industrijski producent prejme komaj toliko, da se vzdrži pri življenju, farmar pa mora njegove izdelke plačati po pretirano visokih cenah".

Naš skupen problem je, da se skupno organiziramo.

•

Nova delavska vlada na Saksonskem v Nemčiji je pričela vršiti tri temeljne reči, predno bo skusila izpreminjati industrijski sistem, kakor poroča Lawrence Todd, napredni ameriški pisatelj in poročevalec, ki se sedaj nahaja na Nemškem.

Prvo delo vlade je bilo, da uzakoni delavsko stražo, prostovoljno vojaško silo, ustanovljeno po unijskem članstvu, da varuje delavske shode in varuje delavstvo proti vsakim napadom reakcijonarskih sil ter varuje vse demokratične institucije. To pomeni, da se bodo uprli vsakim poizkusom monarhistov, ki bi se dvignili kjerkoli na Nemškem ter bodo tudi varovali novo za delavstvo jako ugodno ustavo. Njih prvi cilj je, potlačiti reakcijonarne Hitlerjeve fašistične sile na Bavarskem, ki je sosednja država Saksonski.

Zatem je nova delavska vlada ustanovila sodišče za določanje cen, v katerem so člani izključno delavci ali člani njih stranke. To sodišče se ozira na pritožbe ljudstva zoper oderuhe in verižnike. Kjerkoli je zasačen kak navijalec cen, pride pred sodišče za določanje cen in delavstvo ga sodi. To je prvi slučaj, da ima ljudstvo, ki kupuje, zadnjo besedo v vladnem ustroju, da ne more nihče od njega jemati pretiranega profita. Trgovci protestirajo, pa zastonj. Kupčija se nadaljuje kakor prej.

Tretja odredba nove vlade je bila, da je novi minister za prosveto prevzel v oskrbo vse šolske knjižnice in šole sploh v svrho, da se odpravijo iz učilnic vse stare monarhistične tradicije. Že narodna nemška vlada je odpravila dualni sistem v šolah, po katerem so bili učenci višjega razreda ločeni od učencev nižjega razreda. Sedaj morajo vsi pohajati v skupno šolo, nikakih družabnih razredov ni, razun kjer kaka bogataška družina da svoje otroke v zasebno šolo. Pa celo zasebne šole, ako hočejo zavarovati dovoljenje za nadaljni poduk, bodo morale odpraviti vsako razliko med učenci bogatejših in revnejših staršev.

PŠENICA ŠE PADA V CENI.

Minneapolis, Minn. — Pšenična cena še pada in padla je na $1.09-¾. Pšenice gre prav malo v tujezemstvo, akoravno primanjkuje kruh v Evropi. Letina se obeta dobra.

Profiti sladkornega trusta.

(Za Fed. Press piše Leland Olds.)

Prekupčevalci s surovim kubanskim sladkorjem, oz. podjetniki tovarn, kjer iz sladkornega trsa izkuhavajo surovi sladkor, imajo približno štiri cente profita od vsakega funta sladkorja, ko ga prodajo na debelo konzumentom v tej deželi. Od tam pride v to deželo več kot polovica sladkorja, ki ga porabijo Združene države. Podjetniki nasadov sladkorne pese, ki so tudi del istega trusta, si tudi jemljejo pravico do treh centov dobička pri vsakem funtu sladkorja, ki ga pošljejo na trg. Tako znaša trustov dobiček, ko proda sladkor veletrgovcem, okoli $400,000,000. Velike sladkorne korporacije si jemljejo pravico, nalagati davek ljudstvu potom razpečavanja sladkorja z neupravičeno povišanimi cenami, kateri davek dosega vsoto, ki je enaka eni četrtini osebnega in skupnega davka, ki ga plača na leto ameriško ljudstvo.

Stroški produkcije kubanskega surovega sladkorja znašajo manj kot dva centa pri funtu in isti sladkor danes prodajajo na ameriškem borznem trgu po 6 in pol centa. K temu pride tarifa, ki znaša cent in tri četrtine centa na funt, torej je skupna cena osem centov za surovi sladkor na debelo, čeprav je ta cena v Ameriki več kot štirikrat tako visoka, kot stane producíranje sladkorja in prevožnja. In to niso kubanski lastniki, ki tako oderuško navijajo cene, temveč naši domači denarni mogotci, ki lastujejo nasade sladkornega trsa in tovarne ter diktirajo cene.

Dasi rafiniranje sladkorja prinese mogotcem le dobiček, ker iz surovega sladkorja poberejo boljše snovi, se pri tem upajo velike korporacije še računati en in tri četrtine centa na funt sladkorja za rafiniranje, kar prinese 9.75 centa na debelo za funt.

Skupni stroški delavstva na plantažah, po tovarnah, pri transportaciji stanejo družbo 1.35 centa za funt ali manj kot sedmi del vsote, po kateri prodajajo sladkor na debelo. Spodaj je tabela, ki pokazuje razliko med stroški producíranja ter distribucije sladkorja med leti 1914 in 1923.

	1914	1923	Narastek
Stroški za plantažno delavstvo	$0.505	$1.100	0.595
Stroški za tovarniško delavstvo	.135	.250	.115
Skupni stroški za delavstvo	.640	1.350	.710
Skupni stroški surovega sladkorja	1,700	1.945	.245
Cena surovega sladk.	2.080	6.240	4.160
Tarifa	1.000	1.760	.760
Skupna cena rafiniranega sladkorja	3.070	8.000	4.930
Cena na debelo	3.870	9.600	5.730
Cena na drobno	4.600	10.000*	5.400

Cena na drobno iz leta *1923 je sedaj že višja. Cena na debelo je več kakor osemkrat toliko napredovala kot so napredovale delavske plače, kar je naravna posledica uračunanega ogromnega profita za trust. Sedaj pa pomislimo, koliko profita mora dati sleherna družina, če porabi na leto povprečno 102 funta sladkorja, kakor je preračunano.

Sladkorne korporacije pa pričakujejo, da se bo profit to leto še povečal. Lansko leto je Cuba Cane Sugar Co. naredila $3,599,490 profita, ko je prodajala sladkor po 2.24c funt. Letos prodaja surovi sladkor po šest centov in pričakuje, da bo imela okoli $23,000,000 profita. To pomeni, da bodo dobili lastniki delnic okoli $20,000,000 ali 36 odstotne dividende.

American Sugar Refining Co., ki je druga od tega triumvirata, je "zaslužila" leta 1922 $8,554,773, ko je računala četrt centa profita pri funtu sladkorja. To je znašalo dvanajst odstotno dividendo. Letos bo imela ista družba najmanj trikrat tolik dobiček.

Za tretjo veliko kompanijo Cuban American Sugar se ni trebati, da bi obubožala. Na svojih $17,893,000 vloženega kapitala na delnicah bo lahko izdala delničarjem najmanj $9,035,000, poleg tega pa pomnožila svoj kapital za $10,000,000.

Povest "Jimmie Higgins" je zrcalo duše ameriškega proletarijata ob času velike vojne. Dobi se pri Književni matici S. N. P. J.

Ali veš, zakaj se tvoj dedek tako rad potepa z drugimi dedki in uganja razne "porednosti"? Odgovor na to in mnoge uganke v obnašanju otrok najdeš v knjigi "Zakon biogenezije", katero dobiš pri Književni matici SNPJ.

Iz delavskega sveta.

(Federated Press.)

Strežniki in kuharji v restavracijah v Pittsburgu, Kans., so v boju zoper odprto delavnico. Lastniki restavracij so izprli delavce, ker jim je pogodba z unijo v veljavi še do 1. avgusta.

Železarski, jeklarski in kleparski delavci v Atlantic Cityju so izgubili bitko za 10 do 20 odstotkov mezdnega priboljška. V novi pogodbi, ki velja eno leto, je ostala stara mezda.

Tekstilni delavci še vedno stavkajo v nekaterih mestih na Vzhodu.

Nameščenci električne železnice v Ottawi (Kanada) so dobili po razsodišču osemurni delavnik in šest centov poviška na uro. Družba se je uprla in izjavila, da ne bo upoštevala odloka razsodišča.

Vladni železniški delavski odbor je dovolil nekaterim železničarskim strokam na štirih železnicah beraški povišek od ene tretjine centa do devet centov na uro. Okrog 12,000 delavcev je deležnih bornega poviška.

NAZADNJAKI V OKLAHOMI SE JEZE.

(Nadaljevanje s prve strani.)

...na obrazih, so sežgali Wilsonovo podobo, da tako dokažejo svojo velikanost.

Governer se ni brigal za take pojave, ampak je izjavil, ako nasilstva ne bodo prenehala, tedaj proglasi v Sillwateru vojno stanje, v katerem se nahaja učilišče.

Na to je prišla akcija na sodišču. Sodišče je sicer izdalo provizorično prepoved, katero je pa razveljavilo.

Ko je Wilson prevzel učilišče, je z zastavinega droga vihrala rdeča zastava.

Wilson namerava voditi učiliščno farmo, obsegajočo tisoč akrov, kot občinsko podjetje, obenem se bdo študentje tudi učili praktičnega dela. Z dohodki, ki bodo prihajali od farme, bodo podpirali siromašne dijake. Delali bodo na farmi in s tem plačali svoje troške za študiranje in prehrano. Kuhali bodo dijaki. Ravno tako bodo klali potrebno živino za prehranitev. Sploh bo vse delo izvršeno od dijakov. Obenem se bodo učili zadružnega gospodarstva na farmi. Dozdaj je bilo revnim dijakom nemogoče pohajati na učilišče.

Wilson je skozi vse svoje življenje podučaval o poljedelstvu. Res je, da nima univerzitetnega naslova, ali za samo ima praktične skušnje učitelja.

Finley in Wilson bosta zdaj delala, da se spremeni tudi volilni zakon. Po sedanjem zakonu je tretja stranka nemogoča, ko ima vladajoča stranka kontrolo nad volilno mašino. Zakon se predloži poleti volilcem na splošno glasovanje.

VESELO BO, VESELO NA "LEVIATHANU".

Washington, D. C. — Plovbeni odbor je povabil železniške in parobrodne višje uradnike, nekaj kongresnikov in drugih, da napravijo na "Leviathanu", prejšnjem nemškem parniku izlet na Kubo. Vseh izletnikov bo okoli osem sto. A. D. Lasker, predsednik plovbenega odbora, bo tudi gost in prireditev bo stala okoli enega miljona dolarjev.

Plovbeni odbor trdi, da mora parnik napraviti preje vožnjo za preizkušnjo, preden ukrca potnike in odrine na pot v Evropo. Prepričati se je treba, ako je vse v redu.

"Nova kraljica na morju" ni mogoče zanesljiva, meni plovbeni odbor in kdo ve, ako ne bodo vsi gostje utonili, ki se udeleže milijonskega izleta na Kubo. Ako se kaj takega zgodi, bo plovbeni odbor vedel, da je nekaj narobe na parniku in bo popravil te napake, preden odpotujejo na parniku potniki, ki so plačali vožnjo.

ARETIRANI KITAJSKI KULIJI.

New York, N. Y. — (Federated Press.) — Večje število kitajskih kulijev je bilo aretiranih v tovarnah v Long Island Cityju na obtožbo, da so nepostavno prišli v Ameriko. Četa policije in zveznih maršalov pod vodstvom naselj. uradnikov je izvršila aretacijo. Kitajce so odpeljali na Ellis Island, kjer bodo zaslišani vsak posebej.

To je prvi slučaj, da se je genila vlada proti vtihotapljanju kitajskih kulijev, katere najemajo gospodje delodajalci, ki nočejo plačati unijske mezde domačim delavcem.

VRGEL JE HOTEL ŽENSKO TRUPLO V MORJE

Policija je v zadnjem trenotku preprečila dejanje.

New York, N. Y. — Elusgo Lozade je stal na samotnem pomolu na Staten Islandu in je hotel vreči v vodo, ki loči Staten Island od New Jerseyja, zavoj, ko ga je zagrabil policijski saržent Miller. V zavoju je bilo mrtvo žensko truplo. Mlada žena je bila stara okoli trideset let in je belopoltna.

Lozade je povedal, da služi pri dr. G. B. McAuliffu in da je bila pri zdravniku zaposljena tudi mlada žena kot bolniška strežnica, katere truplo je nameraval vreči v vodo. Dalje je pristal, da je hotel vreči truplo v vodo že z broda, toda dejanja ni mogel izvršiti, ker je bilo na brodu preveč potnikov. Dekle se piše Blossom Martin.

Policija je izpraševala tudi dr. McAuliffa, ki je izpovedal, da je med njegovim slugom in bolniško strežnico postalo ljubezensko razmerje. Lozade je star 31 let in je bil pri zdravniku v službi okoli dve leti, bolniška strežnica je pa bila pri njem nameščena že štiri leta.

FARMARJI SE ORGANIZIRAJO.

New York, N. Y. — Dnevnik "New York Dispatch" prinaša vest iz Bonhama, Tex., ki govori, da ima Farmska delavska unija več ko tri sto tisoč članov v Texasu, Arkansasu in Mississippiju in da namerava zdaj zanesti agitacijo v druge poljedelske države.

W. W. Fitzwater, predsednik te farmarske organizacije izjavlja, da namerava zdaj organizacija ustanoviti farmarsko-delavske banke v Oklahomi, Arkansasu, Texasu in Mississippiju in da se to že mogoče zgodi v enem letu.

Banka v Texasu bo imela sto tisoč dolarjev glavnice in bo imela svoj glavni stan v Dallasu, po državi bodo pa raztresene njene podružnice.

Fitzwater dalje napoveduje, da bo prihodnji governer v Texasu navaden farmar, ki sam obdeluje svojo farmo.

GOSTJE NA "OHCETI" ZASTRUPLJENI.

New York, N. Y. — Na ohceti Konrad Kissela se je zastrupilo dva in trideset gostov. Šest gostov so morali prepeljati v bolnišnico, štiri so peljali domov, dva in dvajset je pa okrevalo brez zdravniške pomoči.

Gostom je pričelo prihajati slabo, ko so pričeli rezati kolač. Drug za drugim so pričeli cepati na tla.

Gostje menijo, da je piška v salati povzročila revolucijo v njih želodcih.

KATERE DRUŽBE IMAJO DOVOLJENJE ZA PREVAŽANJE JUGOSLOVANSKIH POTNIKOV.

Chicago, Ill. — Presbiro kraljevine SHS v Washingtonu poroča, da imajo po zakonu o izseljevanju v Jugoslaviji za prevažanje izseljenikov sledeče parobrodne družbe dovoljenje:

"Vesna", D. D. za plovbo, Sušak;

"Cunard Line", Liverpool;

"Compagnie Générale Transatlantique", Paris;

"Navigazione Generale Italiana", Genova;

"Canadian Pacific Ry., Co.", Montreal;

"United American Lines", New York;

"Red Star Line," Antwerpen;

"United States Lines", New York;

"International Mercantile Co.", Liverpool;

"Oceanic Steam Navigation Co.", Liverpool;

"White Star Line," Liverpool;

"White Star Dominion Line", Liverpool;

"Hamburg American Line", Hamburg;

"North German Lloyd", Bremen;

"Koninklijke Hollandische Lloyd", Amsterdam; (za Južno Ameriko);

"Hamburg Sudamerikanische Dampfschiffkarts Gesellschaft", Hamburg (za Južno Ameriko.);

"Royal Mail Steam Packet Co.", London.

Naročite "Prosveto" vašemu sorodniku ali prijatelju v stari domovini.

Kukluksi silijo zopet v ospredje.

ZBOROVALI SO NEKAJ MILJ OD WASHINGTONA.

In na tem zborovanju se zopet premlevali fraze o patrijotizmu in o kukluksu kot potrebi.

Washington, D. C. (Federated Press.) — "S postavami ne morete spraviti Kukluksklana iz Združenih držav.

"Če se trumam boljševikov, komunistov in drugih nespametnih radikalcev, ki so prejele svoje inspiracije od hudiča v peklu, ne dopade, kako se gode reči v tej deželi svobodnih in v tem domu vrlih, tedaj lahko navežejo svoje kovčege in odpotujejo tje, odkoder so prišli."

S takim 100-procentnim ultimatom je J. B. Hawkins, cesarski zastopnik nevidnega kraljestva za Maryland in Delaware odpri sprejemne ceremonije blizo Chesapeake Junctiona, Md., par milj proč od Washingtona, ko so se zbrali kukluksi, da sprejmejo nove člane.

Bila je slavnostna noč za kukluksklane. Navzoč je bil pri ceremonijah sam "cesarski čudodelnik" Evans. Poleg njega so bili še drugi najvišji kukluksovski šarži, ki so prišli v Washington, da si ogledajo konvencijo framasonov orijentalskega obreda in da se dogovore, kaj ukrenejo proti sodniku v Atlanti, ki je nastopil proti kukluksom in je drznil se umešavati v kukluksovske zadeve.

Zbralo se je na tisoče kukluksov. Spuščali so rakete v zrak in veliko žarkomet je obseval veliko ameriško zastavo, zakrinkani vitezi s kapucami na obrazu so pa peli "America". Bilo je zelo veselo.

Na tisoče kukluksov se je zbralo, da poslušajo svoje najvišje šarže iz Marylanda in Delaware, da izzivljejo vlado Združenih držav in poženejo vse radikalce iz dežele. Dve sto novincev se je dalo vpisati v red vitezov z zakritimi obrazi, maryland-delawarski "cesorski zastopnik" je pa izpod svoje maske zakričal, ko je stal v obsevu plamtečega križa:

"Poameričaniti moramo te Evropejce tukaj in učiti jih moramo naših principov, kajti če oni tega nočejo, nas bodo poevropili.

"Klan naraste vsaki dan za nekaj tisočev. Njegovo članstvo zahteva zakon in red in pravo američanstvo in krščanstvo. Njegovo članstvo se zaveda, da je to dežela belopoltnih ljudi in jo hoče kot tako tudi obdržati."

Tako so se sipale fraze in "vitezi z zakritimi obrazi" so pa kimali. Druge nesreče ni bilo.

Priseljenci in priseljeniške oblasti.

VII.

Povračajoči se priseljenci.

New York, N. Y. (Jugoslov. oddelek F. L. I. S.) — Ako je inozemec, ki je bil nastanjen v Združenih državah, odšel v inozemstvo, on je, ko se povrne, podvržen načeloma istim predpisom priseljeniškega zakona, kot da bi prišel prvič v Združene države. Pri tem nič ne de, da je bila odsotnost iz Združenih držav še tako kratka oziroma da je dotičnik zapustil svojo družino v Združenih državah ali da ima tukaj svojo hišo, trgovino ali premoženje. Tudi če je izjavil svoj namen postati ameriški državljan in ima torej takozvani prvi državljanski papir, on je vendarle, ker je inozemec, dolžan plačati glavarino (head tax), podvreči se pregledu od strani priseljeniških oblasti in mora biti pripuščen od istih na enak način kot vsak drug inozemec.

Zakon pa vendarle napravlja nekatere posebne izjeme v korist onim inozemcem, ki so bili poprej nastanjeni v Združenih državah. Tako inozemec, ki je stanoval neprenehoma skozi sedem let v Združenih državah in se po začasni odsotnosti povrne v Združene države, sme biti pripuščen po uvidevnosti tajnika del. departmenta, tudi če spada h katerisibodi vrsti priseljencev, ki je drugače izključena po zakonu. Pristaniške priseljeniške oblasti morajo v takem slučaju, ako so se odločile proti njegovi pripustitvi, vedno opozoriti tajnika del. departmenta na tak slučaj in čakati na njegovo odločitev, predno smejo deportirati.

Nadalje se od inozemcev, ki so bili poprej zakonito pripuščeni v Združene države in so tukaj neprenehoma stanovali vsaj skozi pet let, ne zahteva, da znajo čitati, ako se povrnejo v Združene države tekom šestih mesecev po svojem odhodu. Ta rok je neodložljiv. Tak inozemec mora dokazati, da je njegov opravo in stalno bivališče v Združenih državah, od katerega se je odstranil le začasno z namenom, da se tja povrne. To se dokazuje na običajni način potom zapriseženih izjav.

Tretja izjema velja glede kvote. Brez ozira na to, koliko dolgo je bil inozemec nastanjen v Združenih državah, on se sme povrniti v Združene države po začasni odsotnosti brez ozira na to, da li je mesečna ali letna kvota njegove rojstne dežele izčrpana ali ne. Kot "začasna odsotnost" se smatra odsotnost od šestih mesecev; kdor izostaje dalje, je smatran, kot da je opustil svoje bivališče v Združenih državah. Ta domneva se more ovreči, ako inozemec dokaže, da se ni mogel povrniti v roku šestih mesecev radi kakega tehtnega razloga in da ni imel namena opustiti svojo nastanjenost v Združenih državah, marveč da je vedno imel namen povrniti se k svojemu tukajšnjemu bivališču čim prej mogoče. Radi tega, ako inozemec zapusti Združene države in misli, da bo morda prisiljen izostati več kot šest mesecev, je priporočljivo, da pred svojim odhodom sestavi pred notarjem zapriseženo izjavo, v kateri poudarja, da nima namena opustiti svojo nastanjenost v Združenih državah in da namerava odpotovati le na začasen obisk v stari kraj.

Ako žena ali nedoleten otrok kakega inozemca, ki je nastanjen v Združenih državah, prihaja k njemu, v Združene države in priseljeniška oblast najde, da ima kako nalezljivo bolezen, ni dotični sorodnik, kot ostali priseljenci, podvržen takojšnji deportaciji. Zakon določa, da taka žena ali otrok mora biti pridržan na priseljeniški postaji, dokler se ne vgotovi, da li je bolezen lahko ozdravljiva in da li se mora dotičnik izkrcati brez nevarnosti za druge. Ako take nevarnosti ni, žena ali otrok tukaj nastanjenega inozemca more biti pripuščen, ako drugače odgovarja določbam priseljeniškega zakona. Ako je bolezen lahko ozdravljiva, se jim dovoli bolniška oskrba do ozdravitve, ako je mož oziroma oče ali druga odgovorna oseba voljna plačati bolnišnične stroške.

V vseh drugih ozirih velja priseljeniški zakon za tukaj nastanjene inozemce ravno tako kot za vsakega drugega inozemca, ki prvič prihaja v Združene države.

Slovenski delavec, ki hoče izvedeti vse zanesljive delavske vesti, mora redno čitati dnevnik "Prosveto".

Ali veš, kaj trpi veliko število slovenskih delavcev v Ameriki vsled spolnih bolezni, ki so posledica občevanja z vlačugami? Ako ne veš, naroči si knjigo "Zajedalci", katero dobiš pri Književni matici S. N. P. J.

Brez znanja angleškega jezika ne prideš nikamor. Spopolni si to znanje, ako ga še nimaš. Naroči si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904. — Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Cainkar, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 61, Johnstown, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blas Novak, gl. blagajnik John Vogrich, urednik glasila John Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:

John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin [illegible], Box 276, Barberton, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn., John Terčelj, Box 52, Hendersonville, Pa., John Goršek, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 So. Lawndale Av., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrožič, Box 286, Moon Run, Pa.; John Grošelj, 14821 Pepper Ave., Cleveland, O.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šular, Box 104, Gross, Kans., za Jugozapad; Matt Mara, Box 166, Buhl, Minn., za severozapad; Miko Žugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zaitz, predsednik, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill., Frank Somrak, 5800 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združitv.... odbor:

Predsednik: Frank Alesh, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; John Olip, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.; Jos. [illegible], 6404 Orton Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Av., Cleveland, O.

POZOR!—Korespondenca z gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslove: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslove: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zaitzu, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročnina in sploh vse kar je v zvezi z glasilom Jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Kot izvrstno zdravilo za prebavo in grenčec — jemljite

Severa's Balzol

(prej znan kot Življenski Balzam)

Priporočen za neprebavljanje, zastarela zaprtja in onemoglosti.

Cena 50 in 85 centov.

Vprašajte zanj v lekarnah.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA

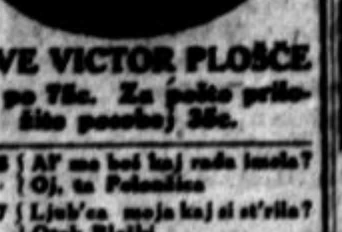

NOVE VICTOR PLOŠČE

Vse po 75c. Za pošto priložite posebej 35c.

72206	Al' me boš kaj rada imela? / Oj, ta [illegible]
72207	Ljub'ca moja kaj si st'rila? / Otok Blejski
72227	Zapoj mi, ptičica, glasno / Po gorah grmi in se bliska
72208	Oj, ta vojaški boben / Pokle sem star še le 18 let
72210	[illegible] / Slepec
72231	Oj, zlata Vinska Kapljica ti / Povsod me poznajo
72221	Štajerska—Valček / Pomladanski dan—Polka
72264	Na Gorenjskem je fletno / Tiček in [illegible]
72721	[illegible] v Coney Island / Na [illegible]
67070	Gorenjska Zdravica / Snubljenje (Tenor)
72515	Še davno [illegible] / Kadar boš ti vandrat šel
72707	[illegible] / Vse Mine

Cenike za prave glasne VICTOR gramafone zastonj.

IVAN PAJK, Victor Dealer

24 Main St., Conemaugh, Pa.

NARAVNOST V DUBROVNIK (JUGOSLAVIJA)

Z največjim in najnovejšim Cunard Anchor Line parnikom na olje

TUSCANIA

17,000 ton

odpluje iz New York naravnost v Dubrovnik, Reko in Trst

V SOBOTO, 30. JUNIJA

Potniki se v kabinah z dvema, štirimi in šestimi posteljami. Velike obednice, kadilnice in počivališča.

Za cene in druge informacije vprašajte bližnjega agenta.

CUNARD-ANCHOR LINES

140 N. Dearborn St. Chicago, Ill.

POTNIŠKA RAZVRSTITEV OD BANČNEGA ZAVODA EMIL KISS-A 133 SECOND AVE., NEW YORK CITY.

POROČILO kretnje parnikov v Dubrovnik in v Trst.

Junija	5.	TAORMINA preko Genove	$ 95.00
	7.	PATRIA preko Napulja	95.00
	12.	AMERICA preko Napulja	95.00
	26.	COLOMBO preko Napulja	100.00
	28.	PRES. WILSON direktno	102.50
	30.	TUSCANIA preko Napulja	105.00

in $5.00 vojni davek.

Naznanite mi kedaj mislite potovati in jaz vam preskrbim prostor.

Dopremam rojake iz kraja! Pošiljam denar v stari kraj!

POTNIŠKI ODDELEK BANČNEGA ZAVODA EMIL KISS-A 133 SECOND AVE., NEW YORK CITY.

ODHOD IN PRIHOD.

Na pomlad in na poletje se največ potuje. Rojaki se vračajo v domovino, [illegible]

V STARI KRAJ:—Ako ste Vi med onimi, ki se nameravajo v stari kraj [illegible] ZAKRAJŠEK & ČESARK v New Yorku, [illegible]

IZ STAREGA KRAJA:—[illegible] ZAKRAJŠEK & ČESARK v New Yorku. [illegible]

POŠILJANJE DENARJA:—Tvrdka ZAKRAJŠEK & ČESARK [illegible]

Ne pozabite tega, kadar pošiljate denar v stari kraj.

Za nadaljna pojasnila se obrnite na

SLOVENSKO BANKO

ZAKRAJŠEK & ČESARK,

70 — 9th Ave., New York, N. Y.

J. Kozak:

Rdeče lise.

(Dalje.)

"Tole sem ti prinesel, pa že orehe dobiš. Ali ga hočeš malo k sebi. Veš, dolgčas mi je bilo po tebi," in že je smuknil Fiči v gorko postelj. Malo muzal se je, toda prijetna toplina ga je uspavala. Z rajsko naslado ga je božal bolnik. Vmes pa se je razpletala povest o sršenih, vranah, sosedovi Urški. Nemirno je odgovarjal in pripovedoval Lukec, z očmi je stikal po vogalih, dokler ni našel pramčka. Zahajal ga je in stare ure so se povrnile. Ko se je zmračilo, se je primaknil z njim tik k postelji in oči so se zagledale v kompot poleg vzglavja.

"Ti, daš?"

"Kar snej!"

Še s konja ni stopil, kar sede je pomlatil. "Dobro! ali ti večkrat kaj takega skuhajo?"

"Vsak dan". — "Mm . . . hm!" V gosti mrak zavita sta si pripovedovala čudne zgodbe, kaj sta videla ta čas. Svetovi, le mladim koprnečim očem odprti, so razgrinjali svojo demantno luč pred njima, da je žarela vsa soba. In pregnal jih je oče, ki je prinesel luč.

"No, ali ni lepo pri nas? Glej, glej pa kakšnega fletnega psička imaš. Saj ga pustiš malo pri nas, dokler ne ozdravi Mirko?"

Širokoodprta usta niso odgovorila. Samo pokimal je in še to bi rad prosil, da bi njemu posodili za ta čas konjička, toda dobrohotno ga je opozoril sosed, da ga že kliče oče in ga za rokav spremil iz sobe. V grlo ga je nekaj tiščalo in tisto o klofuti bi rad na samem spregovoril Mirku, toda črna noč ga je objela in zdrsel je domov. Med potoma se mu je naenkrat zazdelo, da cvili njegov Fiči, toda tišina je bila gluha.

Doma je že skuhal oče večerjo.

"Boš jedel." — "Ne bom!"

"Kje imaš pa psa?"

"Tam sem ga pustil," je s težavo spravil na dan in že se je zaril v cunje, kajti oster hlad je pihal skozi špranje.

Strašno vroče se mu je zazdelo takrat v polsnu, toda spanec je lepil trepalnice in težka je bila glava. Enkrat se mu je celo zazdelo, da se je povesnil strop nanj; planil je kvišku, a trpka omotica ga je položila vznak.

Pozno se je prebudil. Noge so se vlačile svinčeno, glava pa se je zdela tako lahka, kakor bi se morala vsak hip potočiti z ramen. V grlu in prsih je bila nasuta žerjavica in splazil se je k škafu, kjer je s trepetajočo in potno roko zajel vode. Prvi požirek je bil ves sladak, a že drugi je vzbudil neprijetni občutek v želodcu. Naslonil se je na klop pred hišo in hladna jutranja rosa ga je svežila.

"Kako bo oče moker!" je pomislil, toda naprej ni mogel. Že zopet je kleenil v kolenih in v želodcu se je obrnilo.

Tiha, ponižna zavest ga je obšla in taka jasnost, da je bolestno vzdihnil: "Ubogi Fiči, zdaj bo pa še on bolan."

Priprl je vežna vrata in legel nazaj v cunje. Počasi se je odvijal dan. Sive megle so visele skoro čez streho in vsak curek svetlobe je umrl že pri oknu. Pomalo je spal, a venomer je moral vstajati. Izpil je še par korcev vode, da ugasi opekline v grlu. Poskušal je ležati nepremično, roke na deske oprte, oči v strop. Taka vročina ga je napadala, da so zakrvavele oči in je razločno videl, da se u nema strop. Glava visi globoko doli na ražnju, da se je rešil in dvinil z največjim naporom oslabelega telesa. Iz gorečega stropa, preko sten pa so prihajali rdeči jezdeci s potegnjenimi sabljami, bili krog sebe, da je vse prek bliskalo pod udarci nabrušenih mečev. Iz nozdrv rdečih konj so švigali plameni in ga žgali tako strašno. In zopet jih je požrla noč. V kalnem brezčasju in temnih vrtincih se je motovolilo pred očmi nekaj, kar je bilo podobno minevanju ur. A to prehajanje mu je povzročalo take slabosti, da so potne kapljice rosile čelo. Komaj je zopet odprl oči, se je raztegnila podoba na steni v neizmernost. Med rdečimi rožami je sedel Kristušek in držal velikansko zlato kroglo v rokah. Iz krogle pa je rastel na črnem holmu ogromen križ, skoro večji od sveta. Čudovito so žarele rdeče rože in glava je bila tako neizrečeno lepa a strašna v svoji velikosti, da se je tresel pred njo. Naenkrat se mu je zazdelo, da se je zamajala krogla in padala je s strašno brzino nanj. Ves se je skrivil od bojazni in rinil v tla pred njo. Zgubil je zavest. — Predramil ga je težki korak očetov, ki se je nenadoma zakoal na pragu: "Moj bog! In čisto sam! Kdo mi pomaga!"

"Očka, slabo, slabo!"

Andrej je buljil v otroka ter se prijemal za glavo.

Molče se je okrenil in stopil k sosedu. Na vratih ga je srečal.

"Gospod, bi prosil, otrok je zbolel, moj Lukec, če bi malo tistih zdravil dobil!"

"No vidiš, saj sem ti pravil. Počedi, počedi, pa bob v steno. Zdaj ko je prepozno. Zdravila bi rad. Poslušaj Andrej, jih nimam več, no tako malo še, da ni besede vredno."

"Pa tisto malenkost mogoče!"

"Že, že, Andrej, ampak dva otroka imam še in kdo ve, kaj pride. Kar k zdravniku stopi in povej, da sem te jaz poslal. Bo še pomagalo. In pridi povedat."

Andrej se je obrnil v noč. Za vogalom pa so žarele njegove oči, kakor dva zublja v hišo in dolga pest je zamahnila nad njo. A predno je padla kletev, je zginil v temi in potrkal pri zdravniku. Samo žena je bila doma, on se je peljal v mesto. Jutri popoldne se vrne in pride takoj. Opotekel se je domov.

Z materinsko nežnostjo skrbnih rok je dvignil izmučeno telesce in ga položil na svoje ležišče. Kar je imel mehkega pri hiši, je znosil za zglavje in pogasil vse luči, da ne zre trpljenju v obličje. Le ročico je stisnil v svojo žuljavo pest in jo stiskal vso dolgo noč. Skozi jeklene žulje je čutil, kako izgoreva od ure do ure. Tedaj je sklonil glavo, kajti ugasnila je poslednja iskra upanja.

"In konja ti bom kupil Lukec, nisem ti še povedal, konja, lepega pramčka; čisto novo sedlo sem naročil, pa še ni naredil," je lagal sam sebi. "Še to noč grem k njemu, da jutri bo že tu. In jahal boš po dvorišču, na cesto te bo nesel, z menoj v mesto. Ali čuješ, Lukec?"

"Očka, slabo, tako slabo. Kdo, kdo se pa tako smeje? Očka, zaprite vrata, zaprite, kdo se tako smeje?"

(Dalje prihodnjič.)

Delavec brez delavskega časopisa je kakor vojak brez puške

Iz sovjetske Rusije.

Izvoz rude. — Iz Čarkova poročajo, da tamkajšnje topilnice rude iz Krivoj Ruga nimajo samo dovolj rude za domačo uporabo, temveč je tudi pripravljena velika količina rude na izvoz.

Organizacija industrije.—Skupno število pri ljudskem gospodarskem trustu organiziranih ljudskih podjetij je 430, v katerih je 1,000,000 delavcev ali 88 odstotkov vsega industrijskega delavstva v Rusiji. Od začetka nove gospodarske politike je vodstvo industrij centralnih korporacij prešlo v roke zadružnega trusta.

Družba za zračno plovbo v Ukrajini ima za 550,000 zlatih rubljev osnovnega kapitala, s katerim je bila družba ustanovljena. Državna gospodarska podjetja v Ukrajini lastujejo od tega kapitala 400,000 zlatih rubljev.

Na kongresu tekstilnih delavcev v Moskvi je govoril Trockij, da je po zmanjšanju armade mogoč boljši razvitek industrije. Zlasti za tekstilno industrijo je naglašal, da je potreba obširnega razvoja, da bo produkcija zadostovala potrebam dežele in bi do tako padle visoke cene volnenim in bombažnim izdelkom.

Povratek šest ladij Rusiji. — Angleško sodišče je sklenilo vrniti devet trgovskih ladij ruski prostovoljni flotili v popolnoma dobrem stanju. Neko drugo sodišče se bavi z zahtevo ruskega komisarijata glede odškodnine za rabo ladij med časom, ko so bile v angleški službi.

VELIKA TEKMA!!

Clani in prijatelji S. N. P. J., tukaj je nekaj izrednega za vas!!!

Nudi se vam ugodnost in lepa prilika, kakoršne še ni bilo v zgodovini Jednote!

Sedaj imate priliko do lastnega avtomobila! Dobite lahko grafofon s slovenskimi ploščami! Pošljemo vam pisalni stroj s slovenskimi črkami! Dobite lahko zlato uro in verižico z jednotinim monogramom, samopojnik ali fountain pen! Dobite razne poučne in dragocene knjige! — PA VSE TO BREZPLAČNO!!! Vse, kar je treba storiti, je, da se malo potrudite za pomnožitev našega članstva. In to ni težko. S. N. P. J. je dobro poznana! Slovi povsod kot najboljša in popolnoma ter vsestransko zanesljiva organizacija, zato je lahko pridobiti bodisi rojakinjo ali rojaka, da postane njen član. Vsak se rad pridruži naši mogočni delavski zadrugi, samo če ga pravilno nagovorite ter mu malo obrazložite, kako lahko pristopi in koliko prednosti in ugodnosti ter zaščite bo deležen pri nas.

Te kampanje nismo uvedli za to, ker nam drugače ni mogoče dobiti novih članov! Naša organizacija baš sedaj najlepše napreduje in raste. SNPJ. pridobi več na novem članstvu v enem mesecu, kakor pa druge slične organizacije celo leto! Ampak vemo, da je še veliko rojakov, ki še niso v društvu. Vemo, da so vsi ti delavci in kot taki morajo imeti dobro podporno društvo. Je jih še precej, ki se ne zanimajo za organizacijo, dokler so mladi in zdravi, ko pa zbole ali če jih zadene nesreča in ko postanejo stari, pa le iščejo milosti pri nas in postanejo naše breme. Vse te je treba poiskati, vse te podučiti in spraviti v naše vrste. Naj bodo deležni naših dobrot in naših dolžnosti.

Naši člani so bili zmeraj agilni in delavni, za to smo pa tako sijajno vspeli in zgradili tako veliko, tako mogočno organizacijo. Poznali in spoštovali so nje velike načela in plemenite ideje, pa so zanje delali neumorno in se žrtvovali — vse brezplačno. In prepričani smo, da bodo delali in agitirali z isto idejalnostjo, pa z večjo navdušenostjo tokrat, kajti čaka jih še posebna nagrada v obliki raznih predmetov, ki so navedeni spodaj. Tokrat ne boste delali zastonj in se samo žrtvovali, kot je bilo prej, ko je bila naša organizacije še šibka in finančno nejaka ter jo je bilo treba postaviti najprej na trdne noge. — SNPJ bo kmalu dvamiljonska organizacija in je v stanu, da vam izkaže hvaležnost za vaš trud in požrtvovalnost s primerno nagrado. Toda, ker se Vam ta prilika nudi samo med prvim junijem in zadnjim novembrom t. l., zato ne odlašajte, — zavihajte rokave in pojdite na delo takoj! Požurite se in poskušajte dobiti ta krasni avtomobil!

In v slučaju, da je pri vas premalo rojakov in nimate prilike dobiti toliko članov, da bi dobili avtomobil, se potrudite za pisalni stroj ali kaj drugega. Vsak ima priliko do dobitka kake nagrade, pa naj bo naselbina še tako majhna. Glavni odbor je odločil za naše kontestante sledeče nagrade:

Za pridobitev	200	novih	članov—	Avtomobil (Ford Touring Car, model 1923, factory price)
"	100	"	"	Fonograf z desetimi slovenskimi ploščami.
"	75	"	"	Veliki pisalni stroj s slovenskim črkami.
"	50	"	"	Corona pisalni stroj (ročni) s slovenskimi črkami in pet knjig K. M.
"	40	"	"	Corona ročni pisalni stroj s slovenskimi črkami, ali pa zlato uro z verižico.
"	30	"	"	Zlato uro z jednotinim vrezkom ali pa kake druge tukaj omenjene predmete iste vrednosti.
"	25	"	"	Pet knjig K. M., samopojnik (Fountain Pen), dveletna naročnina na dnevnik Prosveta in privesek za uro.
"	20	"	"	Pet knjig K. M., samopojnik in dveletna naročnina na dnevnik Prosveta.
"	15	"	"	Pet knjig K. M., celoletna naročnina na dnevnik Prosveta in samopojnik.
"	10	"	"	Pet knjig K. M. ali pa celoletna naročnina na dnevnik Prosveta in 2 knjigi K. M.
"	5	"	"	Celoletna naročnina na dnevnik Prosveta ali pa tri knjige K. M.
"	3	"	"	Polletna naročnina na dnevnik Prosveta ali pa dve knjige K. M.
"	2	"	"	Slovensko-Angleška Slovnica ali pa katerakoli knjiga K. M.

Gori navedene nagrade veljajo tudi za Mladinski oddelek, samo je treba dvojno število otrok, ali dve otroka za enega člana, da se dobi ista nagrada. Vpoštevajte to!

Ta kampanja je v veljavi od 1. junija pa do 30. novembra tega leta. Nagrada se bo dobila za vse tiste nove člane in otroke, ki bodo spoznani sposobnim za sprejem v teku tega časa. Udeleže se lahko kontesta posamezni člani in društva kot celota. Društvo je opravičeno da nagrade le, če dobi v teku tega kontesta najmanj 25 novih članov, posamezniki so pa opravičeni do kateresibodi gori navedene nagrade, če dobe zahtevano število novih članov. Novopridobljeni člani in otroki se štejejo samo enkrat, to je, za one pristople, katere dobi član in zahteva za njih nagrado sam, ne more dobiti nagrade za ravnoiste člane še društvo.

Posebna ugodnost za nova društva in organizatorje! — Glavni odbor je nadalje sklenil, da vse nove društva, ki se ustanove tekom te kampanje, dobe vse poslovne knjige brezplačno, in član, ki organizira novo društvo, je opravičen do gorinavedene nagrade, če dobi potrebno število novih članov.

Bratje in sestre — HAJDI NA DELO!!! POŽURIMO SE ZA NAGRADO!!!

Njeno življenje.

Povest — Spisala Zofka Kveder-Demetrović.

Knezova knjižnica.—Izdala "Matica slovenska".

(Dalje.)

Vsako leto je iz tihih hiš šla nova ženska mladost, kipeča v prvi lepoti, razkošna in ljubezni vredna, ljubezen pričakujoča; a spredaj pred njimi so stopale tiste, ki so bile lani še mlade, letos pa niso več; tiste, katerih svet je zaman uvenil. Smejoče, z žarečimi očmi so nastopale prve, z lahkimi na ples pripravljenimi nogami; druge so odhajale tiho, molče, radi sto neizpolnjenih upov in je zastrlo oči s svojim melanholskim velom, trudno so stopale noge, počasi. Že so odhajale v senco in še so se s strmečimi, žalostnimi pogledi ozirale nazaj v solnčno, pričakovanja polno mladost. In za njimi so se zapirala vrata življenja; za vedno so se zapirala in jih ločila za vekomaj od sreče, mladostnih sanj in želja. Nikoli jih ne bo objela močna roka ljubljenega moža, nikoli ne bo ležalo na njihovih grudih dete, njihovo dete, da ga objamejo in pritisnejo nase z materinskim ponosom.

Mnogo deklet je bilo zbranih tisto popoldne in tisti večer nad trgom v gozdiču. Bilo je takih, ki so bile kakor roža, ki se je ravnokar odprla v svežem jutru. Vesele so bile in niso se bale, da jim ne bi življenje dalo vsega, česar si želi mlado, prešerno srce. In take so bile med njimi, ki so že lani in predlanskim pričakovale čudež: ki so pričakovale ljubezen in njega, ki ga niso poznale. In že je bila lahna nestrpnost v njihovih dušah, da ga še ni, da še ne prihaja. In druge so bile med njimi, ki so se že bale, s prestrašenim srcem so se bale, da niso izvoljene in poklicane, da doživijo čudež življenja v sebi. Že je šla ljubezen mimo njih; dotaknila se je z mehko roko družice in prijateljice, a na njih, na njih se ni ozrla. In že so čutile mrzli dih usode na svojih obrazih in strah jim je trepetal v prsih, da ostanejo izključene od življenja, po nedolžnem kaznovane, krivično odpahnjene od sreče. In tudi take so bile, ki so že spoznale, da pojdejo samotna pota, stran od živega, vročega življenja; take ,ki so jim bile ustnice že stisnjene v trpko odpoved in resignacijo. Še so pele z drugimi, še so imele svetle obleke na sebi, rože za pasom, ali kakor nevidno znamenje se jim je svetilo raz čelo.

Tudi Ribičevi so prišli na veselico. Mati, oče in hči. Sinova sta bila v glavnem mestu na študijah. Samo na počitnice sta hodila domov; že zdaj sta bila oddana, izročena velikemu življenju, ki ju bo kmalu na svojih silnih ramah za vedno odneslo v burni svet.

Tilda je bila lepa, kakor majniško jutro, visoka in vitka. Nekaj plemenitega je bilo v njeni lepoti. Nepodobna je bila deklicam, ki so bile okoli nje, tudi lepe, tudi cvetoče. Ona je bila drugačna, posebna.

Mati in oče sta gledala, kako je stopala pred njima, sveža in prožna, vzrastla kakor jela in kakor ukleta princesa vsa okičena s posebno, ginljivo krasoto. Gledala sta jo, kako je stala med trškimi dekleti, najlepša od vseh. Še preprosteje oblečena kakor tovarišice in vendar povzdignjena med njimi, kakor tula, skrivnostnega čara polna cvetka med domačimi rožami. In prvikrat sta čutila oče in mati, da ta mali trg, ta ozka dolinica, kjer je odrasla, ni pravi dom za njo, da je je škoda za te zadovoljne ljudi, ki so s tridesetimi leti že debeli in se starali ob svojih skromnih ognjiščih. In zaskrbelo ju je, da bo tudi ona ena izmed tistim, ki jim zaman cvete pomlad. Kaj je vrtnarju žlahtna roža, če mu je koristno kuhinjsko zelišče potrebno za njegovo gredo? Od daleč jo bodo gledali in občudovali, a utrgal je ne bo nihče, ker je pregosposka za njih in ne bi vedeli, kaj z njo. Njena duša je bila plemenita, ne samo telo. Njene roke so bile lahko brez škode žuljave, vedno se jim je poznalo, da so ustvarjene tudi za kaj višjega. Na čelu in v očeh je nosila pečat svojega dostojanstva.

Temno sta slutila oče in mati vse to in prvikrat je zrasla skrb zaradi nje v njunih srcih.

Od daleč naokoli so se zbrali gostje na veselico. Pripeljali so mladi učitelji iz sosednjih sel, poštarji in gozdarji, mladi trgovci in kar se je štelo med inteligenco ure in ure naokrog. Dekletom so se iskrile oči in lica so se pobarvala z živo rdečico. Vsaka je postala še lepša, mlajša, zamamnejša. Zadehtele so, kakor zadehte cvetlice, kadar se jih dotakne topel veter. Vse je oživelo tisto popoldne in tisti večer; kakor iz spanca se je prebudil trg v dolini in na griču v gozdiču je zahihitalo mlado, veselo življenje.

Med tujci, ki so bili prišli na zabavo, je bil tudi mladi oskrbnik Viške graščine, kake tri, štiri ure od tod v hribih. Roman Sterle je bil vitek, temen človek; izza rdečih usten so se prešerno bliskali beli zobje in njegove črne oči so bile vroče kakor oglje. Živahen je bil, vesel in okreten in vse se je smejalo okrog njega, kjer se je prikazal.

Vsakdo izmed tujih in domačih gostov je opazil Tildo in njeno posebno, nekoliko hladno lepoto. Njena lepota ni bila od tiste vrste, ki privlačuje; kakor nevidna ograja je bila okrog nje. Od daleč so jo pozdravljale občudujoče oči, ali v njeni bližini je mladeničem primanjkovalo besed in radi so zopet odhajali k onim, ki niso bile tako lepe niti tako globoke, ampak vesele in površne.

Roman Sterle je bil izmed tistih ljudi, ki ne poznajo zadrege. Kakor veter list, tako ga je nosilo življenje. Komaj so zapazile njegove oči Tildo, že se je vnel; odprl je svoje srce na stežaj in v glavi mu je zašumel nagel sklep: to je dekle, fino dekle, kakršnih ni vsak dan, še vsako nedeljo ne. Kakor ustvarjena je zame. Pojdem in jo vzamem; utrgam jo, to rožico, pripnem si jo na prsi in pojdem z njo domov. V vsakem pismu mi pišeta mati in stric, naj se ženim. Ta bi bila za me.

(Dalje prihodnjič.)

ZA KUHANJE PIVA DOMA

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas kuhani vedno je najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi zbirko sodov, steklenic in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje.

Grocerijam, slaščičarjem in v prodajalne železnine damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

IMAM NA ZALOGI PRAVE
LUBASOVE HARMONIKE

Imam tudi prave STAROKRAJSKE KOSE

ALOIS SKULJ, 323 Epsilon Place, Brooklyn, N. Y.